

Jan Zahradníček | Moji zemlji

Pozdravljena, zemlja, za soncem zdaj klanjam se tebi,
ko polna studencev pod njim se razgrinjaš,
ti zibel vodá, ki iz bokov kipé ti na gosto,
pelikan, ki z vlago prs svojih napajaš ta svet!

Vozlón gorovja nalik usodi tvoji zavozlani
nihčè ni preseká, le struje iz njih na novo odvíjaš,
da poješ vsa srečna, ko reke s tóvorom splavov
pokojno vijó se ob bokih plavoklasih,
pri durih mejá na stežaj te zapuščajoč.

Plan slano, gozd jamborjev poznaš samó od pripovedovanja,
privezana nanjo z verigami svojih srebrnih vodá,
na morja svoje sinjine povsèm se zanašaš,
na zalive popoldanske nad črnogozdo daljavo,
na vročino prasketajočo na skednjih oblakov,
na radodarnost od zgoraj, ko spodaj zaman jo še čakaš,
pripravljena kakor ljubezen k dajanju,
pripravljena vsa se do smrti razdati, medtem ko si še vsa
v potokih, plodovih, vodnjakih, zvonovih.

Ko zaokrožaš v očeh se pokojno, vidim te celo
od gorstev obmejnih s kravjimi zvonci po rebréh (ki zvené
kot brbljanje vodé) do klasaste vodoravnosti dolin;
rek hladeče roké in mišice groma gnetó te
v črno prst rodovitnih globeli in v mirno raztegnjenost grap
s kámenjem, trnjem, s šivankami stolpov v blazinah gríčevja;
ko listam v knjigi hvalnic pokrajín, čujem
trušč mest, peteline vasi, do kamor predaleč je svetu,
spev božjih poti, ki dvigaš v nebo jih na tilniku svojih gozdov.

Kolikokrat, v svoji ljubezni izgnan čez rob smrti
in z vetrom v svojih koreninah,
sem v varnosti tvoji se srečen zamajal, kolikokrat
zaloga sonca v plodovih in v zrnju bilá je poroštvo
o neutrudljivi menjavi oranja in žetve na poljih,

o naročjih odprtih, o zibkah razmajanih,
o drobnih nožicah, capljajočih na pragu domovja
do dnevov prihodnjih, ko bodo mlini in preše obmolknile,
ko se narahlo obrnil bo letni čas in večer
Treh kraljev napotil se k zori ob kresu, in bo kukavica
malega travna v adventu zakukala ...

Todà sedaj še naprej križ Božetjehov* nosiš, popotnica sladka,
nešteta stopala so te poljubljala,
nešteta kopita so te teptala,
križem in kražem biló ni v tebi pribežališča,
vihar kuge s trombo vojská sta družno groznó divjála po tebi,
vasi izžganih oči so buljile v prazno —
in spet je ledine razrila upornost lopat in lemežev
in spet si oblekla haljo iz klasja in škrlat vinogradov,
breg se vzvalovil od čred je, navasja in lope
razzveneले so se od novih glasóv.

Za daritev vina in kruha dviga se fara za faro,
iz zibelk pa vzhajajo oprode tvojega kneza
svetega Vaclava, orožarja bliskov, ki te s krvjo je odkupil,
in zdaj si vsa njegova z rekami, z mesti, z zemljišči,
vso za sabo te vleče k dnem izobilja, sodbe, poravnanja,
in iz vseh krajev in mestec po potéh ženitovanj in praznikov,
po cestah božičev in vélikih noči tvoji sinovi,
rojaki pozabljeni in padli, pogrešani z bojišč,
dojenčki, ki hušknili so čez svet kot senca čebele,
mož v letih in starka z licem, ki blizu je glini,
i tisti, ki blagruje, i tisti, ki ga psuje,
vrsté se pod zaščito njegovo in ni več na Češkem,
po vsej Moravi hiše, ne poda, delavnice, da ne bi njihovih
težkoč nase vzel in ni več spora, ki bi ga ne poravnal,
vse, delež sirot in balo pepelčic pod varstvom imajoč,
vse v svojo kraljevsko brzino zapregajoč.

Naj tudi k meni smrt ne vstopi nekoč kot tujka,
naj mi kukavica božiča zakuka, ko čas bo odhoda,
o kraj moj rojstni na deblu domovine, moj dom!
Privid naroda, zgoščen v tebi kot v jedru célo drevo,

tvoje stene, razigrane od pridušenih pogovorov,
tvoja tla, prepevajoča pod stopinjami mrtvih,
tvoja okna, zveneča od sinjine, od gozdov in sadovnjakov,
tvoje duri, s škripanjem ključavnic tožeče
nad tolikim odhajanjem k zvezdam čez dvorišča in gumna,
mi družno naznanjajo nepretrgano vez
krst in ognjišč in postelj razpostlanih, nazaj
od rodú do rodú v pradavnino péč, balad in povesti,
nazaj v globočino dôb, ki kri se jih moja bojí . . .

Todà moj dom, ti barka, nisem zaman iz palube
tvojega praga prvič zvezdé zazrl in sonce pozdravil,
nisem zaman se rodil v sorodstvo,
nazaj in naprej košato razraščeno,
ni zaman v brezštevilo obrazov ta moj obraz
in dlaní, ki mu pripadajo kakor sadu dva lista,
niso zaman usta mojá pokusila besed,
prožnih kot žima in vrv (v nje sta se zaokročili
stanovitost in popustljivost stvari pod délavno róko),
besed sadov, z jedrom trdim kot zrnje rožnega venca,
besed zvonov, mečev, ognjev in vseh besed tega jezika,
v katerem tukaj molčijo mrtvi pod rušo in v grobnicah,
v katerem matere s praga kličejo svoje otroke,
v katerem zvečer se dvigajo k mesecu tožbe vasi,
ko v hlevih počiva živina po jarmu in biču. —

Vidoč te v nevarnosti, v mržnji, zahrbtnost vidoč,
kako te obkroža, trepetal sem zate, duša domovine,
todà ti, vsajena v jamo med leve, kot Danijel vztrajaš,
ti, vržena v peč nevarnosti, vso ognjeno,
kakor škrjanček na varnem prepevaš. — Takó sama,
toda — tudi sonce je samo, tudi Križani sam je,
tako sama tu spodaj, todà z dajanjem razdala se nisi,
todà z izviri vrelcev, studencev zmanjšala se nisi,
k mizam tvojim sedajoč in v cerkvah poklekajoč,
da ni več tujine, krčem in ulic, da v tebi je vse,
da ni več izgnanstva brez vonja božiča in hleba,
čutim, da blizu si, čutim, da ni več odhajati treba,

v stenah tvojih, ki s temelji tičé prav v breznihi noči,
pod streho tvojó, zvezdé razgrinjajočo, odkoder si nam k materi,
h koreninicom vesne, vselej znova popke poganjajoče,
k varnosti, mogočnejši od nezugod in vojská,
z rokami neizgovorljivimi pokazala,
o ljubezen!

Iz zbirke »Pozdravení slunci« (1937).

František Lazecky | Češki listopad

Srpán že davno je zdrvel na Faraonovih vozéh,
ki so speljali letino z vinógradov in leh,
oboki cerkev, jabolka zvonikov se v nebo poganjajo,
mraz pase se na holmih, v snegu pokrajíne sanjajo.

V topotu vetra prislušujem. Skozi Češko smrt koraka.
Na mrazu vsak, ki lačen je, v pesti solzé pretaka,
sovraštvo kakor vino kúge v srcu mu kipi.
V globeli kot srebrni zvonec zadnji list zvoni.

Igrajte, vriskajte, deklíne, kakor da slavite pusta,
mordà že jutri smrt bo vlekla koso skozi naša usta;
kot veter je opulil drevje, nas tako bo glad izžrl,
telo nam bo le prst, v nji bo gostil se črv.

A nas, ki pet ran z brezna dob na tehtnico bo dalo,
in z Géhenno, z nebesi nam dejanja bo zvezálo,
zdaj od brezbrížnosti, laži, strupenih strel —
nas in to zemljo reši, sveti Mihael.

Iz zbirke »Odění královské« (1937).